

ΛΕΤΙΣΙΑ ΚΟΛΟΜΠΑΝΙ
οι θριαμβεύτριες

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΡΙΓΚΟΣ

ΛΕΤΙΣΙΑ ΚΟΛΟΜΠΑΝΙ

Οι θριαμβεύτριες

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΓΑΛΛΙΚΑ

Γιάννης Στρίγκος

«Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου».

Εκδόσεις Πατάκη – Ξένη λογοτεχνία

Σύγχρονη ξένη λογοτεχνία – 563

Λετισιά Κολομπανί, *Οι θριαμβεύτριες*

Laetitia Colombani, *Les victorieuses*

Μετάφραση: Γιάννης Στρίγκος

Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Επιμέλεια-Διόρθωση: Ιωάννα Ανδρέου

Σελιδοποίηση: Παναγιώτης Βογιατζάκης

Εικαστικό εξωφύλλου: © Annabel Briens

Copyright © Éditions Grasset & Fasquelle, 2019

Copyright © για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ

(Εκδόσεις Πατάκη), 2019

Πρώτη έκδοση στη γαλλική γλώσσα από τις εκδόσεις Grasset,

Παρίσι 2019

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,

Αθήνα, Νοέμβριος 2022

ΚΕΤ Γ711 ΚΕΠ 698/22

ISBN 978-960-16-9798-7

Στη μητέρα μου

Στην κόρη μου

Σε όλες τις γυναίκες του Μεγάρου

«Όσο υπάρχουν γυναίκες που κλαίνε, θα μάχομαι.
Όσο υπάρχουν παιδιά που πεινάνε και κρυώνουν,
θα μάχομαι. [...]
Όσο υπάρχει στον δρόμο έστω κι ένα κορίτσι που
εκπορνεύεται, θα μάχομαι. [...]
Θα μάχομαι, θα μάχομαι, θα μάχομαι».

ΓΟΥΙΛΛΙΑΜ ΜΠΟΥΘ*

«Ένα πράγμα είναι βέβαιο: πως οι νεκροί στοιχειώνουν
τα μέρη όπου έζησαν λες και, υπακούοντας
σε κάποιον κανόνα ενστάλαξης,
η μνήμη τους εισχωρεί και ποτίζει το έδαφος».

Une très légère oscillation,

ΣΥΛΒΑΙΝ ΤΕΣΣΟΝ**

* Ο Γουίλλιαμ Μπουθ (1829-1912) ήταν Άγγλος μεθοδιστής ιεροκήρυκας ο οποίος ίδρυσε, το 1865, τον Στρατό της Σωτηρίας. (Σ.τ.Μ.)

** Ο Συλβαίν Τεσσόν (γενν. 1972) είναι Γάλλος ταξιδευτής και συγγραφέας πολλών ταξιδιωτικών αφηγήσεων και δοκιμίων. Οι περιηγήσεις του ανά τον κόσμο έχουν γίνει αφορμή για ντοκιμαντέρ και κινηματογραφικές ταινίες. (Σ.τ.Μ.)

Το έδαφος είναι παγωμένο.
Αυτή τη σκέψη κάνω καθώς κείτομαι εκεί,
με το μέτωπο πάνω στην πέτρα και τα χέρια σταυρωμένα.
Σήμερα, επιλέγω το μέρος ετούτο ως παντοτινή μου κατοικία.
Θα δώσω τον αιώνιο όρκο μου. Αυτή είναι η επιλογή μου.
Θα περάσω την υπόλοιπη ζωή μου
ανάμεσα σ' αυτούς τους τοίχους.
Θέλησα να αποτραβηχτώ απ' τα εγκόσμια,
για να γίνω ακόμη περισσότερο ένα μαζί τους.
Βρίσκομαι ταυτόχρονα τόσο στην καρδιά του κόσμου
όσο και μακριά του.

Νιώθω πιο χρήσιμη εδώ παρά στις θορυβώδεις συνοικίες
που υπάρχουν γύρω μου.
Στη μονή ετούτη, όπου η ροή του χρόνου έχει σταματήσει,
κλείνω τα μάτια και προσεύχομαι.

Προσεύχομαι για εκείνους που έχουν ανάγκη,
για εκείνους που η ζωή τούς πλήγωσε, τους λύγισε,
τους παράτησε στην άκρη του δρόμου.
Προσεύχομαι για εκείνους που κρυώνουν και πεινάνε,
για εκείνους που έχασαν κάθε ελπίδα, κάθε πόθο για ζωή.
Προσεύχομαι για εκείνους που έχασαν τα πάντα.

Η προσευχή μου ανυψώνεται ανάμεσα στις πέτρες,
σε τούτο τον κήπο, ετούτο το μποστάνι,
ετούτο το ξωκλήσι που παγώνει τον χειμώνα,
ετούτο το στενό κελί που μου παραχωρήσαν.

*Εσείς, που είστε περαστικοί απ' αυτόν τον κόσμο,
συνεχίστε τα τραγούδια και τους χορούς σας.
Εγώ είμαι εδώ, στη σιωπή και στο σκοτάδι,
και προσεύχομαι έτσι ώστε, αν κατά τύχη,
μέσα στον θόρυβο και τον ορυμαγδό, σωριαστείτε,
ένα χέρι ν' απλωθεί προς το μέρος σας,
απαλό και δυνατό,
ένα χέρι φιλικό,
που θα σας πιάσει, θα σας ανασηκώσει
και θα σας στείλει, χωρίς να σας κρίνει,
πίσω στον μεγάλο στρόβιλο της ζωής,
όπου θα συνεχίσετε να χορεύετε.*

Ανώνυμη μοναχή
Μονή των Κορασίδων του Σταυρού
19ος αιώνας

Κεφάλαιο 1

Παρίσι, σήμερα

ΟΛΑ ΕΓΙΝΑΝ εν ριπή οφθαλμού. Η Σολέν έβγαινε από τη δικαστική αίθουσα μαζί με τον Αρθούρο Σαιν-Κλαιρ. Ετοιμαζόταν να του πει πως δεν καταλάβαινε την καταδικαστική απόφαση του προέδρου εναντίον του, ούτε το γιατί δεν είχε δείξει ίχνος επιείκειας. Αλλά δεν πρόλαβε.

Ο Σαιν-Κλαιρ, παίρνοντας φόρα, έτρεξε προς το γυάλινο προστατευτικό παραπέτασμα και το δρασκελίσε.

Πήδησε από τον διάδρομο του έκτου ορόφου του δικαστικού μεγάρου.

Για μερικά δευτερόλεπτα που κράτησαν μια αιωνιότητα, το σώμα του αιωρήθηκε στο κενό. Κι έπειτα συντρίφθηκε, είκοσι πέντε μέτρα πιο κάτω.

Η Σολέν δε θυμάται τη συνέχεια. Εικόνες εμφανίζονται στο μυαλό της, χωρίς συνοχή, σαν σε αργή

κίνηση. Μάλλον πρέπει να 'βαλε τις φωνές, προτού καταρρεύσει.

Εύπνησε σ' ένα δωμάτιο με λευκούς τοίχους.

Ο γιατρός πρόφερε τις εξής λέξεις: *burn out*.^{*} Στην αρχή η Σολέν αναρωτήθηκε αν αναφερόταν σ' εκείνη ή στον πελάτη της. Κι έπειτα ξανάπιασε το νήμα της ιστορίας.

Γνωριζόταν πολύ καιρό με τον Αρθούρο Σαιν-Κλαιρ, έναν κορυφαίο επιχειρηματία που είχε παραπεμφθεί στη δικαιοσύνη για φοροδιαφυγή. Ήξερε τα πάντα για τη ζωή του, τους γάμους του, τα διαζύγια του, τις φιλενάδες του, τις διατροφές που πλήρωνε στις πρώην συζύγους του και στα παιδιά του, τα δώρα που τους έφερνε απ' τα ταξίδια του στο εξωτερικό. Είχε επισκεφθεί τη βίλα του στο Σαιντ Μαξιμί, τα πολυτελή του γραφεία, το ονειρεμένο του διαμέρισμα στην 7η περιφέρεια του Παρισιού. Είχε γίνει αποδέκτης των εκμυστηρεύσεων και των μυστικών του. Η Σολέν είχε αφιερώσει μήνες στην προετοιμασία της δίκης, μην αφήνοντας τίποτα στην τύχη, θυσιάζοντας τα βράδια της, τις διακοπές και τις αργίες της. Ήταν επιφανής δικηγόρος, εργατική, τελειομανής, ευσυνείδητη. Τα προτερήματά της αναγνωρίζονταν ομόφωνα απ' όλους στο φημισμένο δικηγορικό γραφείο όπου εργαζόταν. Το δικαστικό απρόβλεπτο

^{*} Γνωστό στο ελληνικά ως «σύνδρομο επαγγελματικής εξουθένωσης», το *burn out* συνδέεται άμεσα με την κατάθλιψη. (Σ.τ.Μ.)

υπάρχει, αυτό το γνωρίζουν όλοι. Κι όμως, η Σολέν δεν περίμενε τέτοια ετυμηγορία. Για τον πελάτη της, ο πρόεδρος του δικαστηρίου είχε αποφανθεί φυλάκιση και αποζημίωση εκατομμυρίων ευρώ. Θα πλήρωνε για όλη του τη ζωή. Θα έχανε την υπόληψή του, η κοινωνία θα τον αποκήρυττε. Ο Σαιν-Κλαιρ δεν μπόρεσε να το αντέξει.

Προτίμησε να πηδήσει στο κενό, στο γιγάντιο αίθριο του νεότευκτου δικαστικού μεγάρου των Παρισίων.

Οι αρχιτέκτονες είχαν σκεφτεί τα πάντα εκτός απ' αυτό. Είχαν συλλάβει την ιδέα ενός κτιρίου κομφού, με άφογο σχεδιασμό, ενός «παλατιού από γυαλί και φως». Είχαν επιλέξει προσόψεις υψηλής αντοχής για προστασία από τυχόν επιθέσεις, είχαν εγκαταστήσει πύλες ασφαλείας, εξοπλισμούς ελέγχου στις εισόδους και κάμερες. Ο τόπος είναι διάσπαρτος από σημεία παρακολούθησης, πόρτες ηλεκτρονικής πρόσβασης, ενδοεπικοινωνίες και οθόνες τελευταίας τεχνολογίας. Στον σχεδιασμό τους, οι δημιουργοί είχαν απλώς ξεχάσει πως η δικαιοσύνη αποδίδεται από ανθρώπους σε άλλους ανθρώπους, ενίοτε απελπισμένους. Οι δικαστικές αίθουσες είναι κατανεμημένες σε έξι ορόφους που δεσπάζουν πάνω από ένα αίθριο 5.000 τετραγωνικών μέτρων. Η οροφή έχει ύψος είκοσι οχτώ μέτρα, ο χώρος εύκολα μπορεί να προξενήσει ίλιγγο. Όπως εύκολα μπορεί και να γεννήσει ιδέες σ' εκείνους που το δικαστήριο μόλις καταδίκασε.

Στις φυλακές τοποθετούνται όλο και περισσότερα δίχτυα ασφαλείας προς αποφυγή κάθε ενδεχόμενου αυτοκτονίας. Εδώ όμως, όχι. Οι διάδρομοι προστατεύονται από απλά παραπετάσματα. Ο Σαιν-Κλαιρ δε χρειάστηκε να κάνει παρά μόνο ένα βήμα για να δρασκελίσει το προστατευτικό και να πηδήσει στο κενό.

Η εικόνα αυτή στοιχειώνει τη Σολέν, δεν μπορεί να την ξεχάσει. Στον νου της ξανάρχεται το πτώμα του πελάτη της, ξεχαρβαλωμένο, πάνω στις μαρμάρινες πλάκες του μεγάρου. Σκέφτεται την οικογένειά του, τα παιδιά του, τους φίλους του, τους υπαλλήλους του. Εκείνη ήταν το τελευταίο άτομο που του είχε μιλήσει, που είχε καθίσει δίπλα του. Ένα συναίσθημα ενοχής την καταρρακώνει. Πού έσφαλε, άραγε; Τι θα 'πρεπε να έχει πει ή να έχει κάνει; Θα μπορούσε να 'χει προλάβει το κακό, να 'χει φανταστεί το χειρότερο; Ήξερε τον Σαιν-Κλαιρ ως χαρακτήρα, αλλά η πράξη του παρέμενε ανεξήγητη γι' αυτήν. Η Σολέν δεν είχε διακρίνει πάνω του την απελπισία, την κατάρρευση, τη βόμβα που ήταν έτοιμη να εκραγεί.

Το σοκ προκάλεσε έκρηξη και στη δική της τη ζωή. Κατέπεσε κι εκείνη. Στο δωμάτιο με τους λευκούς τοίχους, περνά μέρες ολόκληρες με τις κουρτίνες κλειστές, χωρίς να μπορεί να σηκωθεί απ' το κρεβάτι. Το φως τής είναι ανυπόφορο. Η παραμικρή κίνηση της φαίνεται υπεράνθρωπη. Της στέλνουν λουλού-

δια από το γραφείο, δέχεται από τους συναδέλφους της μηνύματα υποστήριξης τα οποία δεν καταφέρνει ούτε να τα διαβάσει. Έχει βγει εκτός λειτουργίας, σαν αμάξι που ξέμεινε από βενζίνη στην άκρη του δρόμου. Εκτός λειτουργίας, τη χρονιά που κλείνει τα σαράντα.

Burn out: στα αγγλικά, ο όρος ακούγεται πιο ανάλαφρος, πιο μοντέρνος, καλύτερος από το *κατάθλιψη*. Στην αρχή, η Σολέν δεν το πιστεύει. Δεν πρόκειται για εκείνη, όχι, δεν την αφορά. Δεν έχει τίποτα κοινό μ' αυτά τα εύθραυστα άτομα των οποίων οι μαρτυρίες γεμίζουν τις σελίδες των περιοδικών. Εκείνη πάντα υπήρξε δυνατή, δραστήρια, εν κινήσει. Βράχος ακλόνητος. Τουλάχιστον έτσι πίστευε.

Η υπερκόπωση λόγω εργασίας είναι συχνό φαινόμενο, της λέει ο ψυχίατρος με ηρεμία και σοβαρότητα στη φωνή. Προφέρει κάποιες λόγιες λέξεις που εκείνη ακούει χωρίς να τις κατανοεί πραγματικά: σεροτονίνη, ντοπαμίνη, νοραδρεναλίνη, ονομασίες κάθε λογής, αγχολυτικά, βενζοδιαζεπίνες, αντικαταθλιπτικά. Της γράφει κάτι χάπια που θα τα παίρνει το βράδυ για να κοιμηθεί και κάποια άλλα το πρωί για να σηκωθεί. Χάπια που θα τη βοηθήσουν να ζήσει.

Κι όμως, όλα είχαν ξεκινήσει τόσο καλά... Η Σολέν, γεννημένη σ' ένα εύπορο προάστιο, είναι ένα κοριτσάκι έξυπνο, ευαίσθητο και μελετηρό, για το οποίο όλοι κάνουν σπουδαία όνειρα. Μεγαλώνει με δυο

γονείς καθηγητές της νομικής και μια μικρότερη αδελφούλα. Ολοκληρώνει τις σπουδές της ομαλά, γίνεται δεκτή στα είκοσι δύο της στον δικηγορικό σύλλογο των Παρισίων και αρχίζει να συνεργάζεται μ' ένα φημισμένο γραφείο. Όλα καλά ως εδώ. Υπάρχει βέβαια η συσσωρευμένη δουλειά, τα Σαββατοκύριακα, οι νύχτες κι οι αργίες που αφιερώνονται στις υποθέσεις, η έλλειψη ύπνου, οι επαναληπτικές δίκες, τα επαγγελματικά ραντεβού, οι συσκέψεις, η ζωή που τρέχει σαν υπερταχεία την οποία δεν μπορείς να σταματήσεις. Υπάρχει βέβαια κι ο Ζερεμύ, που η Σολέν τον αγαπάει πάνω απ' όλους. Που η Σολέν δεν καταφέρνει να ξεχάσει. Που δεν ήθελε παιδιά και δεσμεύσεις, της το είχε δηλώσει, κι εκείνη δεν είχε πρόβλημα μ' αυτή του την επιλογή. Η Σολέν δεν ανήκε στις γυναίκες που ονειρεύονται να γίνουν μητέρες. Δεν αναγνώριζε τον εαυτό της στην εικόνα αυτών των νεαρών μαμάδων που συναντά κανείς στα πεζοδρόμια να σπρώχνουν τα καροτσάκια τους με τα κατάκοπα μπράτσα τους. Άφηνε αυτού του είδους τις χαρές για την αδελφή της, που έδειχνε πανευτυχής στον ρόλο της μητέρας-νοικοκυράς. Για τη Σολέν το σημαντικότερο ήταν η ελευθερία της – τουλάχιστον έτσι ισχυριζόταν. Ζούσαν χώρια με τον Ζερεμύ, ο καθένας στο δικό του διαμέρισμα. Ένα σύγχρονο ζευγάρι – ερωτευμένοι αλλά ανεξάρτητοι.

Ο χωρισμός ήρθε αναπάντεχα για τη Σολέν. Και η προσγείωση υπήρξε βίαιη.

Ύστερα από μερικές εβδομάδες θεραπείας, καταφέρνει να βγει από το δωμάτιο με τους λευκούς τοίχους για να κάνει μια βόλτα στο πάρκο. Καθισμένος στο παγκάκι δίπλα της, ο ψυχίατρος τη συγχαίρει για την πρόοδό της όπως επιβραβεύει κανείς ένα παιδάκι. Πολύ σύντομα θα μπορέσει να επιστρέψει στο διαμέρισμά της, της λείει, με την προϋπόθεση πως θα συνεχίσει την αγωγή. Το νέο αυτό δεν της προξενεί καμιά χαρά. Δεν έχει καμιά διάθεση να βρεθεί μόνη στο σπίτι της, χωρίς στόχους, χωρίς σχέδια.

Μπορεί να μένει σ' ένα κομψό τριάρι σε μια όμορφη γειτονιά, αλλά το διαμέρισμα της φαίνεται ψυχρό, υπερβολικά μεγάλο. Στις ντουλάπες της, υπάρχει ακόμα εκείνο το πουλόβερ από κασμίρ που ξέχασε εκεί ο Ζερεμύ και που η Σολέν φοράει στα κρυφά. Υπάρχουν κι αυτά τα σακουλάκια με τα τεχνητής γεύσης αμερικάνικα τσιπς για τα οποία ο Ζερεμύ τρελαινόταν και που εκείνη εξακολουθεί να αγοράζει από το σούπερ μάρκετ, χωρίς να ξέρει γιατί. Η Σολέν δεν τρώει τσιπς. Ο θόρυβος που κάνουν τα σακουλάκια στον κινηματογράφο ή όταν παρακολουθεί μια εκπομπή στην τηλεόραση την εκνευρίζει. Σήμερα, θα 'δινε τα πάντα για να τον ακούσει ακόμη μια φορά, τον θόρυβο από τα πατατάκια του Ζερεμύ, δίπλα της, στον καναπέ.

Δεν πρόκειται να επιστρέψει στο γραφείο. Δεν είναι θέμα απροθυμίας. Αλλά στη σκέψη και μόνο

πως θα ξαναπεράσει από τις πόρτες του δικαστικού μεγάρου, της έρχεται ναυτία. Για πολύ καιρό μάλιστα, σκοπεύει ακόμη και ν' αποφεύγει να περάσει από την περιοχή. Θα δηλώσει την παραίτησή της, θα θέσει τον εαυτό της σε διαθεσιμότητα, όπως έχει καθιερωθεί να λέγεται – ο όρος ακούγεται πιο ήπιος και υποδηλώνει την πιθανότητα της επανόδου. Δεν υπάρχει περίπτωση επανόδου όμως.

Η Σολέν ομολογεί στον ψυχίατρο πως φοβάται να εγκαταλείψει το ίδρυμα. Δεν ξέρει τι σημαίνει ζωή χωρίς δουλειά, χωρίς ωράρια, χωρίς συσκέψεις, χωρίς υποχρεώσεις. Χωρίς κάβο για να δέσει το καράβι, φοβάται πως θα την πάρει το κύμα. *Κάντε κάτι για τους άλλους τότε*, της προτείνει εκείνος, *ασχοληθείτε, για παράδειγμα, με τον εθελοντισμό, γιατί όχι;...* Η Σολέν δεν το περίμενε. Η κρίση που περνάει αυτή τη στιγμή, συνεχίζει εκείνος, είναι μια κρίση νοήματος. *Πρέπει να αφήσει στην άκρη τον εαυτό της, να στραφεί προς τους άλλους, να ξαναβρεί έναν λόγο για να σηκώνεται το πρωί. Να νιώσει χρήσιμη σε κάτι ή σε κάποιον.*

Χάπια και εθελοντική εργασία. Αυτά έχει λοιπόν να της προτείνει; Αυτό είναι το συμπέρασμα έπειτα από έντεκα χρόνια ιατρικών σπουδών; Η Σολέν σαστίζει. Δεν έχει κάτι ενάντια στην εθελοντική δράση, αλλά δε νιώθει να κρύβει μέσα της μια Μητέρα Τερέζα. Δεν ξέρει ποιον είναι σε θέση να βοηθήσει στην

κατάστασή της, από τη στιγμή που με το ζόρι καταφέρνει να σηκωθεί απ' το κρεβάτι.

Όμως ο γιατρός μοιάζει να επιμένει. Δοκιμάστε το, της ξαναλέει, υπογράφοντας την ίδια στιγμή το εξιτήριο της.

Στο σπίτι, η Σολέν περνάει μέρες ολόκληρες με το να κοιμάται στον καναπέ ή με το να ξεφυλλίζει περιοδικά για τα οποία μετανιώνει την ίδια στιγμή που τα αγόρασε. Τα τηλεφωνήματα κι οι επισκέψεις της οικογένειας και των φίλων της δεν καταφέρνουν να τη βγάλουν από τη μελαγχολία της. Δεν έχει όρεξη για τίποτα, δεν έχει καμία διάθεση για κουβέντα. Τα πάντα τής φέρνουν πλήξη. Περιφέρεται άσκοπα στο διαμέρισμα, απ' το υπνοδωμάτιο στο σαλόνι. Πού και πού, βγαίνει να πάει ως το παντοπωλείο στη γωνία και κάνει μια στάση στο φαρμακείο για να αγοράσει τα χάπια της, προτού επιστρέψει για να ξαπλώσει και πάλι.

Ένα αργόσχολο απόγευμα –όλα τα απογεύματά της είναι αργόσχολα πλέον–, κάθεται στον υπολογιστή της, έναν MacBook τελευταίας τεχνολογίας, δώρο που της έκαναν οι συνάδελφοί της για τα γενέθλια της λίγο πριν από το *burn out* και που ως τώρα ελάχιστα έχει χρησιμοποιήσει. Εθελοντική εργασία... Γιατί όχι, σε τελική ανάλυση; Η μηχανή αναζήτησης την παραπέμπει σε μια ιστοσελίδα του Δημαρχείου των Παρισίων, η οποία συγκεντρώνει αγγελίες που

αποστέλλουν διάφοροι σύλλογοι. Ξαφνιάζεται διαβάζοντας στην αρχική σελίδα: «Αφιερωθείτε σ' έναν σκοπό μ' ένα απλό κλικ!». Ακολουθεί ένα πλήθος ερωτήσεων: Σε τι θέλετε να βοηθήσετε; Πότε; Πώς; Η Σολέν δεν έχει την παραμικρή ιδέα. Υπάρχει κι ένας μακρύς κατάλογος με διάφορα «λειτουργήματα»: εργαστήριο εκμάθησης γραφής και ανάγνωσης σε αναλφάβητα άτομα, κατ' οίκον επισκέψεις σε ασθενείς με Αλτσχάιμερ, διανομή δωρεάν τροφίμων με ποδήλατα, νυχτερινή παροχή βοήθειας σε αστέγους, συμπαράσταση σε υπερχρεωμένα νοικοκυριά, φροντιστηριακά μαθήματα σε παιδιά κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων, διαμεσολάβηση για την επίλυση διαφορών μεταξύ πολιτών, διάσωση ζώων που βρίσκονται σε κίνδυνο, βοήθεια σε μετανάστες, επιμόρφωση σε μακροχρόνια ανέργους, διανομή συσσιτίων, θεματικές βραδιές σε οίκους ευγηρίας, δραστηριότητες ψυχαγωγίας σε νοσοκομεία, επισκέψεις σε φυλακές, διαχείριση τράπεζας ρουχισμού, συνοδεία μαθητών λυκείου με αναπηρία, τηλεφωνική ψυχολογική υποστήριξη, διδασκαλία παροχής πρώτων βοηθειών... Προτείνεται μάλιστα και μια αποστολή φύλλακα αγγέλου. Η Σολέν χαμογελά καθώς αναρωτιέται πού να βρίσκεται ο δικός της. Μάλλον πέταξε κάπου πολύ μακριά και χάθηκε στον δρόμο. Σταματάει την αναζήτηση, ζαλισμένη από την πληθώρα των αγγελιών. Όλοι αυτοί οι σκοποί είναι ευγενείς και αξίζουν να τους υποστηρίξει κανείς. Όμως η σκέψη μιας επιλογής την παραλύει.

Χρόνο: να τι ζητούν όλοι αυτοί οι σύλλογοι. Μάλ-
λον δηλαδή το δυσκολότερο πράγμα που μπορεί να
προσφέρει κανείς σε μια κοινωνία όπου κάθε δευτε-
ρόλεπτο είναι μετρημένο. Προσφέρω τον χρόνο μου
σημαίνει πως πραγματικά αφιερώνομαι κάπου. Χρό-
νο. Η Σολέν έχει χρόνο να διαθέσει, αλλά αυτό που
της λείπει ανελέητα είναι η ενέργεια. Δε νιώθει έτοι-
μη να κάνει την κίνηση. Το εγχείρημα είναι πολύ
απαιτητικό, χρειάζεται να επενδύσει κανείς πολύ σ'
αυτό. Προτιμά μάλλον να δώσει χρήματα – κάτι λι-
γότερο δεσμευτικό.

Βαθιά μέσα της, νιώθει δειλή που δεν το αποφα-
σίζει. Θα κλείσει τον υπολογιστή και θα επιστρέψει
στον καναπέ της. Να κοιμηθεί, για μια ώρα, έναν
μήνα, έναν χρόνο. Να ζαβλακωθεί από τα χάπια για
να πάψει να σκέφτεται.

Και τότε πιάνει το μάτι της εκείνη τη μικρή αγγε-
λία, στο κάτω μέρος της σελίδας. Κάποιες λέξεις που
δεν τις είχε προσέξει.

